

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

07/10-132М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Арттерапія»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Психологія»
спеціальності 053 «Психологія»
денної і заочної форми навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 4 від 12.12.2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Арттерапія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Психологія» спеціальності 053 «Психологія» денної і заочної форми навчання [Електронне видання] / Ставицька О. Г. Рівне : НУВГП, 2025. 50 с.

Укладач: Ставицька О. Г., кандидат психологічних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін.

Схвалено на засіданні кафедри суспільних дисциплін.
Протокол № 4 від 20 листопада 2025 рок

Відповідальний за випуск – Сокаль В. А., кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри суспільних дисциплін.

Керівник (гарант) освітньої програми:

Шпак Світлана Григорівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін.

Попередня версія МВ: 07-03-145

© О. Г. Ставицька 2025
© Національний університет
водного господарства та
природокористування, 2025

ЗМІСТ

1	Вступ	4
2	Методичні поради для роботи над дисципліною	8
3	Програма навчальної дисципліни	8
4	Теми семінарських занять	12
5	Плани семінарських занять	13
6	Завдання для самостійної роботи	42
7	Види самостійної роботи	44
8	Методи контролю	45
9	Питання до модульного контролю	46
10	Рекомендована література	48
11	Інформаційні ресурси	40

Вступ

Актуальність вивчення дисципліни «Арттерапія» зумовлена зростанням психоемоційних навантажень у сучасному суспільстві, поширенням стресових станів, тривожних розладів та психологічних травм. Арттерапевтичні методи є ефективними, екологічними та доступними засобами психологічної підтримки людей різного віку. Особливої значущості арттерапія набуває в умовах кризових ситуацій, освітнього середовища, інклюзивної освіти, реабілітації та соціальної адаптації. Дисципліна сприяє формуванню гуманістичного підходу до роботи з особистістю та розвитку креативного потенціалу майбутніх фахівців.

Дисципліна «Арттерапія» є складовою професійної підготовки фахівців у галузі психології, педагогіки, соціальної роботи та суміжних спеціальностей. Курс спрямований на ознайомлення студентів з теоретичними засадами арттерапії, її методами та техніками, а також можливостями практичного застосування мистецтва як засобу психологічної допомоги, розвитку особистості та емоційної саморегуляції. Арттерапія поєднує знання з психології, мистецтва та психотерапії, сприяючи гармонійному розвитку особистості.

Метою вивчення дисципліни «Арттерапія» є формування у майбутнього фахівця загальних та професійних компетенцій системи загальної психологічної підготовки, засвоєння студентами знань про особливості надання психологічної допомоги методами арттерапії.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають :

- в ознайомленні здобувачів освіти із історією становлення та основними напрямками арттерапії;
- у вивченні теоретичних основ та принципів арттерапевтичної роботи та опануванні базовими арттерапевтичними методами і техніками (ісотерапія, фототерапія музикотерапія, казкотерапія, танцювально-рухова терапія тощо);
- у формуванні навичок практичного застосування арттерапії у роботі з різними категоріями клієнтів;

У результаті вивчення дисципліни здобувачі освіти знатимуть теоретичні основи арттерапії, її предмет, принципи та функції; психологічні механізми впливу мистецтва на емоційний стан і розвиток особистості; види та особливості арттерапевтичних методів і технік (ізотерапія, музикотерапія, казкотерапія, фототерапія, драматерапія тощо); показання та обмеження використання арттерапії у роботі з різними віковими та соціальними групами; Також вмітимуть застосовувати базові арттерапевтичні методи і техніки у практичній діяльності; підбирати арттерапевтичні засоби відповідно до потреб, віку та індивідуальних особливостей клієнта; аналізувати та інтерпретувати артпродукти з урахуванням психологічного контексту;

Вивчення навчальної дисципліни надає здобувачам вищої освіти загальних компетентностей щодо:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Вивчення навчальної дисципліни надає здобувачам вищої освіти спеціальні (фахові, предметні) компетентностей щодо:

СК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову), в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема в наслідок війни).

СК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК 12. Здатність планувати, організовувати та проводити, за запитом, психологічне консультування, психокорекцію, психотерапію та психореабілітацію; оцінювати вплив проведених заходів на психологічне благополуччя різних категорій осіб, які звернулися по психологічну допомогу.

СК 13. Здатність організовувати та проводити психодіагностичні, психопрофілактичні, психокорекційні, консультативні та тренінгові заходи з метою забезпечення сприятливого соціально-психологічного клімату колективу, а також забезпечення комфортного мікросередовища для індивідуального розвитку особистості

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує здобувачам вищої освіти такі результати навчання:

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних завдань і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПРН11. Скласти та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

Знання, засвоєні в межах зазначеної дисципліни, будуть використані для розширення власного та професійного світогляду.

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст навчальної дисципліни реалізується опануванням трьома основними блоками: теоретичним, практичним та блоком завдань самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка запланованих виступів та презентацій, підготовка до семінарських занять, дослідницька робота.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи роботи на семінарських заняттях та самостійного вивчення, форм поточного й підсумкового контролю ці методичні вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, теми самостійної роботи та вимоги до звіту про її виконання, індивідуальні завдання, питання до модульного контролю, рекомендовану літературу, інформаційні ресурси.

Для успішної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, вид семінарського заняття, методи, які будуть застосовуватись в процесі проведення семінару, мотивацію навчання, мету, актуалізацію опорних знань, план, основні поняття, зміст узагальнення вивченого, завдання для підготовки до семінарського заняття, контрольні запитання до теми та літературу з вказівкою сторінок вивчення відповідної теми.

З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, студентам пропонуються методичні рекомендації з опрацювання конспекту лекцій та першоджерел, рекомендованої літератури та контрольні запитання для самоперевірки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи теорії та методології арттерапії.

Тема 1. Вступ до предмету. Теоретико-методологічні основи застосування методів арт-терапії.

Поняття арт-терапії в психологічній науці. Предмет та завдання арттерапії. Використання образотворчого мистецтва з

психодіагностичною, психокорекційною та психотерапевтичною метою.

Процедури арттерапії. Основні функції та галузі використання арттерапії.

Історія розвитку арт-технік. Історія розвитку арттерапії. Етапи виникнення і формування арт-терапії. Розвиток теоретичної бази арт-терапії через синтез різних психотерапевтичних течій.

Переваги арт-технік в порівнянні з вербальними формами психокорекційної роботи. Відсутність обмежень у використанні арт-технік.. Мобілізація творчого потенціалу людини. (ПР1, ПР5).

Тема 2. Психодинамічна психотерапія. Аналітичні аспекти розуміння природи і механізмів образотворчого мистецтва.

Основні положення теорії З. Фрейда. Механізми психологічного захисту та їх значення для діагностики клієнтів. Несвідоме і мистецьке фантазування. Метод вільних асоціацій.

Психоаналітичний підхід К.Г. Юнга у вивченні творчості. Метафора та архетипи в площині арттерапії. Сучасні психоаналітичні концепції розвитку особистості. Теорія прив'язаності Боулбі.

Психологічна природа і функції символу в арт-терапевтичній діяльності. Застосування мови символів. (ПРН4, ПРН5, ПРН7).

Тема 3. Основні форми атр-терапевтичної роботи . Діагностичні можливості арт-терапії. Терапія дітей та підлітків методами арт.

Опис теми: Індивідуальна та групова арт-терапія. Художні форми роботи і арт-терапевтичні вправи в психологічному забезпеченні професійної діяльності психолога практика. Огляд дослідження застосування арт-терапії в психологічному забезпеченні професійної діяльності психолога-практика. Види арт-терапії: ізотерапія, лялько терапія, казкотерапія, фототерапія, музикотерапія тощо. Обмеження в арт-терапії. Оцінка діагностичних параметрів у арт-терапії. Арт-терапія та проєктивний малюнок. Метод творчих інсталяцій. Віннікот «Метод каракулей». Особливості арт-терапевтичної роботи з дітьми. Методичні підходи до арт-терапії

дітей та підлітків. Застосування арт-терапії в освітньому процесі. Фототерапія. МАК в психотерапевтичній роботі з дітьми та підлітками. (ПРН6, ПРН7, ПРН9).

Змістовий модуль 2. Види арттерапії. Особливості та принципи роботи психолога методами арттерапії.

Тема 4. Ізотерапія. Психодіагностика засобами проєктивного малювання.

Загальні принципи використання психомалюнків. Функції психомалюнків в арттерапевтичній роботі. Принципи застосування малюнка у психодіагностиці.

Проективні малюнкові методи. Способи інтерпретації психомалюнків в психодіагностиці. Класичні діагностичні засоби. Символізм кольору. Кольорова карта для арт-терапії. Інтерпретація ліній.

Індивідуальні та групові форми використання психомалюнків у психокорекції.

Специфіка використання психомалюнків в роботі з дітьми. Ігрові форми роботи. (ПРН9, ПРН11, ПРН16, ПРН17).

Тема 5. Арт-терапевтичний інструментарій. Графічні арт-техніки. Робота з папером.

Прийоми роботи з фарбами, олівцями, фломастерами та допоміжними засобами для них (пензлі, ролики, губки тощо); використання графічних арт-технік у психодіагностичній та психокорекційній роботі. Робота з кольорами. Інтерпретація кольорів в арт-терапії. Спонтанне малювання. Малювання способом відбитків. Арт-техніки роботи з папером. Принципи роботи з папером. Робота з кольоровим папером. Створення колажів. (ПРН9, ПРН11, ПРН16, ПРН17).

Тема 6. Використання арт-технік в практиці казкотерапії.

Принципи казкотерапії та способи використання у ній арт-технік.

Казка як двері до колективного несвідомого, як спосіб контакту з дитячими ресурсами; як вказівка до дії; як засіб “обходу” опору. Архетип і символіка казки. Відомі казкові персонажі, архетипічне значення образів. Казка як архетипічна метафора: діагностичні можливості. Діагностичні критерії в казці.

Індивідуальна казкотерапія. Варіанти створення казок, їх діагностичне значення, шляхи інтерпретації. Складання казки метафори на замовлення клієнта.

Групова казкотерапія. Конструювання казкових сюжетів у групі. Корекція та діагностика за допомогою казок при роботі в групі. Арт-техніки в психодіагностиці казкою. (ПРН9, ПРН11, ПРН16, ПРН17).

Тема 7. Арт-техніки роботи з піском, глиною та іншими пластичними матеріалами

Історія виникнення піскової арт-терапії. Принципи пісочної терапії. Подання інструкції при роботі з піском. Обладнання для роботи з піском. Піднос: форма, колір, розміри. Матеріали: пісок, вода, предмети пісочниці. Типи предметів, які використовуються в пісковій арт-терапії. Проективна психодіагностика в пісочниці (індивідуальна та групова форми). Карти пісочної арт-терапії. Символіка відбитків на піску та форм з піску. Покази до застосування групової піскової арт-терапії. Основні психодіагностичні „мішені” в груповій роботі. Психокорекція в пісочниці (індивідуальна та групова форми). Прийоми обговорення. Основні способи гри з піском і водою. Психопрофілактика, розвиток і навчання в пісочниці. Робота з глиною, пластиліном. Принципи ліплення. Енергетичний аспект, аспекти екстеріоризації, самоутвердження, самовдосконалення. Етапи роботи з глиною для підвищення самооцінки.

Стадії роботи з глиною. Знайомство з глиною. Підготовчі етапи у технології ліплення: вимішування глини, розкачування кулі, трансформація кулі в куб, виліплювання дірок в кубі.

Навчання прийомам роботи з глиною. Прийоми роботи з глиною: занурення рук в глину, стискання, розтягування,

витягування, розрив, проколювання, розкачування, прикріплення. (ПРН9, ПРН11, ПРН16, ПРН17).

Тема 8. Арт-техніки роботи з природними та синтетичними матеріалами.

Ознайомлення зі способами використання різних природних та синтетичних матеріалів у роботі з арт-техніками.

Загальні принципи використання природних та синтетичних матеріалів. Мета застосування природних матеріалів в роботі з дітьми. Види природних та синтетичних матеріалів. Створення виробів з природних матеріалів . Мозаїки з зерен, з ракушок. Робота з овочами. Робота з тканиною. Робота з гудзиками. Робота зі шнурівками. „Малювання за допомогою клубка”.

Організація спільної зображувальної роботи в парах, що дозволяє розвивати комунікативні навички, досліджувати і коректувати соціальні ролі і звичні форми поведінки.

Лялькотерапія як метод арттерапії. Процес лялькотерапії (виготовлення ляльок, використання ляльок для емоційного від реагування). Види ляльок для корекційної та розвивальної роботи з дітьми. Основні прийоми роботи із лялькою. (ПРН9, ПРН11, ПРН16, ПРН17).

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Вступ до предмету. Теоретико-методологічні основи застосування методів арт-терапії.	2	1
2	Тема 2. Психодинамічна психотерапія. Аналітичні аспекти розуміння природи і механізмів образотворчого мистецтва .	2	2
3	Тема 3. Основні форми арттерапевтичної роботи.	2	1

4	Тема 4. Діагностичні можливості арт-терапії. Терапія дітей та підлітків методами арт.	2	
5	Тема 5. Ізотерапія. Психодіагностика засобами проєктивного малювання.	2	1
6	Тема 6. Використання арттехнік в практиці казкотерапії	2	1
7	Тема 7. Арт-терапевтичний інструментарій. Графічні арт-техніки. Робота з папером.	2	
8	Тема 8. Арт-техніки роботи з піском, глиною та іншими пластичними матеріалами	2	1
9	Тема 9. Арт-техніки роботи з природними та синтетичними матеріалами.	2	
10	Тема 10. Лялькотерапія як метод арттерапії	2	
Разом		20	8

5. Плани семінарських занять

Змістовий модуль 1. Основи теорії та методології арттерапії.

Семінарське заняття №1. Тема: Вступ до предмету.

Теоретико-методологічні основи застосування методів арт-терапії.

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення. Знання теоретико-методологічних основ арт-терапії дозволяє майбутнім фахівцям краще розуміти внутрішній світ людини, сприяти її емоційному благополуччю та особистісному розвитку, а також застосовувати творчі методи у професійній діяльності.

Мета:

- *ознайомитись* з метою, предметом та завданнями арттерапії; охарактеризувати теоретико-методологічні основи арт-терапії.

- *знати*: предмет, завдання, систему і методи артпсихології , основні теоретичні підходи та методи арт-терапії; сфери застосування арт-терапії.
- *оволодіти*: навичками аналізу арт-терапії як психологічного методу, знаннями психологічними механізмами формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку;.
- *вміти*: пояснювати значення арт-терапії у психологічній практиці; розрізняти основні методи арт-терапії; застосовувати елементи арт-терапії у навчальних та практичних ситуаціях..

Актуалізація опорних знань: запитання для вияснення рівня знань студентів із курсу загальної психології, поняття психологічної допомоги та психотерапії, диференціальної психології, соціальної психології, патопсихології.

План

1. Теоретико-методологічна основа арттерапії.
2. Арттерапія як самостійний психотерапевтичний напрям.
3. Історія розвитку арттерапії.
4. Основні напрямки сучасної арттерапії.
5. Арткейдоскоп «Техніки, які мене вразили».

Узагальнення вивченого: діагностика знань в усній і тестовій формі.

Завдання здобувачам вищої освіти для підготовки заняття:

Опрацювати рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану заняття.

1. Розробити «золоті правила» арттерапевтичного оцінювання продукту творчої діяльності.

2. Підібрати 2-3 арттерапевтичні вправи.

Основні поняття теми: предмет дослідження, розвиток, людина, методи, особистість,

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з тестами за темою.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Що таке арт-терапія та в чому полягає її основна мета?
2. Який предмет і основні завдання арт-терапії?
3. Які теоретико-методологічні основи арт-терапії?
4. Назвіть та коротко охарактеризуйте основні методи арт-терапії.
5. Яку роль відіграє творчість у арт-терапевтичному процесі?
6. У яких сферах професійної діяльності застосовується арт-терапія?
7. Яке значення арт-терапії для психологічного та емоційного розвитку особистості?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Вознесенська О. Л. Арт-терапія в роботі практичного психолога : навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2017. 240 с.
2. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
3. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції : навч. посіб. / за ред Т. С. Яценко. Київ, 2008. 342 с. files/423691.pdf URL: <https://library.udpu.edu.ua/library>
4. Кисельова М. В. Психологічна корекція засобами арт-терапії : монографія. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 284 с.
5. Нечаєва Ю. М. Основи арт-терапії : навч. посіб. для студентів психол. спец. Харків : Фоліо, 2020. 198 с.
6. Рудестам К. Групова психотерапія. Психокорекційні групи: теорія і практика / пер. з англ. Київ : Основи, 2016. 416 с.
7. Malchiodi C. A. The Art Therapy Sourcebook / 2nd ed. New York : McGraw-Hill, 2012. 336 p.

Семінарське заняття № 2

Тема: Психодинамічна психотерапія. Аналітичні аспекти розуміння природи і механізмів образотворчого мистецтва .

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення. Психодинамічний підхід є фундаментальним напрямом психології та психотерапії, що дозволяє глибше зрозуміти внутрішні, часто несвідомі механізми психіки людини. Аналіз образотворчого мистецтва з позицій психодинамічної психотерапії сприяє усвідомленню символічної природи художньої діяльності, механізмів проєкції, сублімації та катарсису, що є надзвичайно важливим для підготовки фахівців у галузі арт-терапії та психологічного консультування.

Мета: розкрити аналітичні аспекти розуміння образотворчого мистецтва; показати зв'язок психодинамічного підходу з арт-терапією.

- *ознайомитись* із основними положеннями психодинамічної психотерапії;
- *знати:* основні поняття психодинамічної психотерапії; роль несвідомого у творчій діяльності; механізми символізації в образотворчому мистецтві.
- *оволодіти:* навичками психодинамічного аналізу художніх образів; умінням інтерпретувати образотворчі продукти в арт-терапії.
- *вміти:* пояснювати вплив несвідомих процесів на творчість; аналізувати художні роботи з позицій психодинамічного підходу; використовувати аналітичні положення у професійній діяльності.
- **Актуалізація опорних знань:** запитання для виявлення рівня знань студентів із курсу загальної психології, психологічного консультування та психотерапії, диференціальної психології, соціальної психології, патопсихології.

План

1. Основні положення психодинамічної психотерапії.
Роль несвідомого, внутрішніх конфліктів, захисних механізмів.
2. Образотворче мистецтво як форма символічної діяльності.
3. Аналітичні аспекти розуміння художнього образу.
Проекція, сублімація, катарсис.
4. Психодинамічний підхід в арт-терапії.
Самостійна робота студентів. Аналіз зразків образотворчої діяльності.

Основні поняття теми: психоаналіз, катарсис, теорія об'єктних стосунків, проекція, механізми захисту.

Узагальнення вивченого: виконання практичних вправ, робота з тестами за темою.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

- I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. У чому полягає сутність психодинамічної психотерапії?
2. Яку роль відіграє несвідоме у творчій діяльності людини?
3. Що таке символізація в образотворчому мистецтві?
4. Поясніть механізми проекції та сублімації у творчості.
5. Яким чином психодинамічний підхід використовується в арт-терапії?
6. Яке значення має художній образ у психодинамічному аналізі?
7. Назвіть переваги застосування психодинамічного підходу в арт-терапії.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової, Т. Шейкіної. Випуск 5. Київ-Тернопіль : ЕЕАТА, 2018. 200 с.
2. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової. Випуск 6. Київ-Львів-Тернопіль : ЕЕАТА, 2019. 224 с.
3. Ільченко І. С. Арттерапія: навчальний посібник для студентів. Умань: Видавничо поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с. URL: <http://chito.in.ua/navchalenij-posibnik-dlya-studentiv-dennoyi-ta-zaochnoyi-formi.html>
4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ДУВС, 2020. 232 с.
5. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії : навчально-методичний посібник. Ч. 2. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 148 с.
6. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції : навч. посіб. / за ред Т. С. Яценко. Київ, 2008. 342 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/423691.pdf
7. Колпакчі О. С. Арттерапія. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.
8. Паркулаб О. Г. Основи психотерапії : навч.-метод. комплекс. Івано-Франківськ, 2007. 92 с. URL: <http://www.d-learn.pu.if.ua>

Семінарське заняття № 3

Тема: Основні форми арттерапевтичної роботи. .

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота, аналіз практичних ситуацій, виконання арттерапевтичних вправ.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення майбутніх фахівців, розвиток емоційного інтелекту, творчого потенціалу та навичок психологічної допомоги

Мета: ознайомитись з основними формами арттерапевтичної роботи.

- знати: класифікацію форм арттерапії; можливості застосування арттерапії у роботі з різними віковими групами; психологічні механізми впливу арттерапії.

- оволодіти: знаннями про специфіку використання різних арттерапевтичних методів; про етичні та безпекові принципи арттерапевтичної роботи.

- вміти: підбирати адекватні арттерапевтичні форми відповідно до мети заняття; застосовувати прості арттерапевтичні вправи; аналізувати результати арттерапевтичної діяльності.

- **Актуалізація опорних знань:** запитання для виявлення рівня знань студентів із курсу загальної психології, психологічного консультування та психотерапії, диференціальної психології, соціальної психології, патопсихології. Поняття психотерапії та психологічної корекції. Творчість як засіб самовираження

План

1. Критерії вибору форми арттерапії залежно від мети психологічної роботи

2. Порівняльна характеристика основних форм арттерапії (ізотерапія, музикотерапія, казкотерапія, драматерапія, танцювально-рухова терапія)

3. Психологічні механізми впливу різних арттерапевтичних форм.

4. Особливості застосування арттерапії у роботі з різними віковими групами

5. Переваги та обмеження окремих форм арттерапії

6. Роль арттерапевта в організації та веденні арттерапевтичного процесу.

7. Арттерапія як інструмент психодіагностики та психокорекції

Основні поняття теми: арттерапія, творчість, самовираження, емоційна регуляція, символ, проєкція, терапевтичний процес, корекція, психодіагностика.

Узагальнення вивченого: виконання практичних вправ, робота з тестами за темою, обговорення отриманого досвіду та результатів.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. За якими критеріями психолог обирає форму арттерапії для конкретного клієнта?
2. Поясніть, як символізація та проєкція реалізуються в різних формах арттерапії.
3. Які психологічні процеси активізуються під час ізотерапії та музикотерапії?
4. У чому полягає діагностичний потенціал арттерапії?
5. Які професійні компетентності необхідні арттерапевту для ефективної роботи?

Ситуаційні (кейс-завдання)

1. **Кейс 1.** Клієнт демонструє високий рівень тривожності та труднощі у вербальному вираженні емоцій.
 - Яку форму арттерапії доцільно застосувати?
 - Обґрунтуйте свій вибір.
2. **Кейс 2.** Підліткова група характеризується емоційною напруженістю та конфліктністю.
 - Яку арттерапевтичну форму варто використати?
 - Які можливі ризики та обмеження.

Практичне завдання - Розробити фрагмент арттерапевтичного заняття (мета, форма, очікуваний результат).

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття; (7–10 слайдів) з аналізом однієї форми арттерапії у контексті психологічної практики (без історичного огляду).

Література:

1. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тиунової, Т. Шейкіної. Випуск 5. Київ-Тернопіль : ЕЕАТА, 2018.200 с.

2. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової. Випуск 6. Київ–Львів–Тернопіль : ЕЕАТА, 2019. 224 с.

3. Ільченко І. С. Арттерапія: навчальний посібник для студентів. Умань: Видавничо поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с. URL: <http://chito.in.ua/navchalenij-posibnik-dlya-studentiv-dennoyi-ta-zaochnoyi-formi.html>

4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ДУВС, 2020. 232 с.

5. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії : навчально-методичний посібник. Ч. 2. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 148 с.

6. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції : навч. посіб. / за ред Т. С. Яценко. Київ, 2008. 342 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/423691.pdf

7. Колпакчі О. С. Арттерапія. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.

8. Паркулаб О. Г. Основи психотерапії: навч.-метод. комплекс. Івано-Франківськ, 2007. 92 с. URL: <http://www.d-learn.pu.if.ua>

Змістовий модуль 2. Види арттерапії. Особливості та принципи роботи психолога методами арттерапії.

Семінарське заняття № 4

Тема: Діагностичні можливості арт-терапії. Терапія дітей та підлітків методами арт.

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда з елементами аналізу практичних кейсів

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота, аналіз артпродуктів, групова робота.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення. Формування професійної готовності до використання арттерапії як діагностичного та корекційного інструменту у роботі з дітьми та підлітками; розвиток навичок безпечної та етично обґрунтованої психологічної допомоги.

Мета:

- ознайомитись з методами та програмами (вільна дискусія, проєктивні малюнки, рольові ігри, психогімнастика, групової психотерапії при роботі із дітьми та підлітками.

- знати: діагностичні можливості арттерапії; особливості інтерпретації артпродуктів дітей і підлітків; вікові психологічні особливості дитячої та підліткової арттерапії.

- оволодіти: знаннями про арттерапію як допоміжний метод психодіагностики; уявленнями про межі та обмеження діагностичних висновків в арттерапії; принципами етичної роботи з дітьми та підлітками.

- вміти: визначати діагностичний потенціал арттерапевтичних методик; добирати арттерапевтичні методи відповідно до віку та запиту; здійснювати первинний аналіз артпродукту без надінтерпретації; формулювати психологічні гіпотези на основі арттерапевтичної діяльності.

- **Актуалізація опорних знань:** запитання для виявлення рівня знань студентів із курсу загальної психології, патопсихології. Поняття психодіагностики, вікові особливості емоційного розвитку, проєктивні методи в психології

План

1. Арттерапія як інструмент психологічної діагностики
2. Діагностичні можливості арттерапії: переваги та обмеження
3. Проєктивний механізм арттерапевтичних методів
4. Особливості арттерапевтичної діагностики дітей
5. Арттерапія у роботі з підлітками: труднощі та можливості
6. Етичні аспекти діагностичної арттерапевтичної роботи
7. Поєднання арттерапії з іншими методами психодіагностики

Основні поняття теми: Арттерапевтична діагностика, артпродукт, проєкція, символізація, інтерпретація, вікова психологія, емоційний розвиток, психологічна гіпотеза, корекційно-розвивальна робота.

Узагальнення вивченого: виконання практичних вправ, робота з тестами за темою, обговорення отриманого досвіду та результатів виконання та аналіз арттерапевтичної діагностичної вправи; обговорення можливих інтерпретацій артпродуктів;

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. У чому полягає діагностичний потенціал арттерапії?
2. Які психологічні механізми забезпечують проєктивність арттерапевтичних методів?
3. Чому арттерапія не може бути єдиним методом психодіагностики?
4. Які вікові особливості необхідно враховувати при роботі з дітьми?
5. У чому полягає специфіка арттерапії підлітків?
6. Які помилки найчастіше виникають під час інтерпретації артпродуктів?
7. Які етичні принципи є ключовими у діагностичній арттерапевтичній роботі з неповнолітніми?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття; (7–10 слайдів) з аналізом психодіагностики в арттерапії у контексті психологічної практики (без історичного огляду).

Література:

1. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової, Т. Шейкіної. Випуск 5. Київ-Тернопіль : ЕЕАТА, 2018. 200 с.
2. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової. Випуск 6. Київ–Львів–Тернопіль : ЕЕАТА, 2019. 224 с.
3. Ільченко І. С. Арттерапія: навчальний посібник для студентів. Умань : Видавничо поліграфічний центр «Візаві», 2013.

150 с. URL: http://chito.in.ua/navchalenij-posibnik-dlya_studentiv-dennoyi-ta-zaochnoyi-formi.html

4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ДУВС, 2020. 232 с.

5. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії : навчально-методичний посібник. Ч. 2. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 148 с.

6. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції : навч. посіб. / за ред Т. С. Яценко. Київ, 2008. 342 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/423691.pdf

7. Колпакчі О. С. Арттерапія. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.

8. Паркулаб О. Г. Основи психотерапії : навч.-метод. комплекс. Івано-Франківськ, 2007. 92 с. URL: <http://www.d-learn.pu.if.ua>

Семінарське заняття № 5

Тема. Ізотерапія. Психодіагностика засобами проективного малювання.

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда з елементами практичного аналізу артпродуктів.

Методи: бесіда, проблемно-аналітичне обговорення, діагностика знань, психологічне дослідження, аналіз малюнків, індивідуальна та групова робота, рефлексія.

Мотивація навчання: розвиток професійних компетентностей у сфері використання ізотерапії як терапевтичного та психодіагностичного інструменту; формування навичок коректної інтерпретації проективних малюнків з дотриманням етичних норм.

Мета: опрацювати тексти та познайомитися із поняттями ізотерапії та різними видами інструментарію в малюванні та різноманітними техніками виконання; основними проективними малюнковими методиками та сферами їх застосування;

- ознайомитись з ізотерапією як самостійною формою арттерапевтичної та психодіагностичної роботи; можливостями використання проективного малювання в психологічній діагностиці; межами та ризиками психодіагностичної інтерпретації артпродукту.

- знати: теоретичні основи ізотерапії та проективного підходу;

психологічні механізми проєкції, символізації та катарсису у малюнковій діяльності; структурні та змістові показники аналізу проєктивного малюнка; вікові особливості малюнкової діяльності дітей та підлітків.

- оволодіти: системними знаннями щодо застосування ізотерапії у психодіагностичній практиці; уявленнями про поєднання проєктивного малювання з іншими методами психологічного обстеження; принципами коректної та етично обґрунтованої інтерпретації результатів.

- вміти: добирати адекватні проєктивні малюнкові методики відповідно до психологічного запиту; проводити первинний структурно-змістовий аналіз малюнка; формулювати психологічні гіпотези на основі артпродукту без надінтерпретації; аргументовано обґрунтовувати діагностичні висновки з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей клієнта.

- **Актуалізація опорних знань:** запитання для виявлення рівня знань студентів із курсу загальної психології, психокорекції та психотерапії; рівень знань про проєктивні методи в психології, вікові особливості образотворчої діяльності, поняття психологічної діагностики.

План:

1. Ізотерапія як форма арттерапевтичної роботи
2. Проєктивне малювання як психодіагностичний метод
3. Психологічні механізми проєктивного малюнка
4. Основні показники аналізу малюнків: композиція, розміщення на аркуші, колір, лінії та натиск, символічний зміст
5. Найпоширеніші проєктивні малюнкові методики
6. Особливості застосування ізотерапії у роботі з дітьми та підлітками
7. Обмеження та етичні аспекти психодіагностики засобами малювання

Основні поняття теми: Ізотерапія, проєктивне малювання, артпродукт, проєкція, символізація, інтерпретація, психологічна гіпотеза, композиція малюнка, колір, лінія

Узагальнення вивченого: виконання практичних вправ, робота з тестами за темою, виконання проєктивної малюнкової

вправи; аналіз артпродукту за визначеними показниками; формулювання попередніх психологічних висновків.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. У чому полягає психодіагностичний потенціал ізотерапії?
2. Які психологічні механізми забезпечують проєктивність малюнка?
3. Які показники є ключовими при аналізі проєктивного малюнка?
4. Чому результати проєктивного малювання не можуть бути єдиною підставою для діагнозу?
5. Які особливості інтерпретації малюнків дітей та підлітків?
6. Які типові помилки виникають під час аналізу малюнків?
7. У чому полягають етичні обмеження психодіагностики засобами ізотерапії?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття; (7–10 слайдів) з аналізом ізотерапії в арттерапії у контексті психологічної практики (без історичного огляду).

Література

1. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тиунової, Т. Шейкіної. Випуск 5. Київ-Тернопіль : ЕЕАТА, 2018. 200 с.
2. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тиунової. Випуск 6. Київ–Львів–Тернопіль : ЕЕАТА, 2019. 224 с.
3. Ільченко І. С. Арттерапія: навчальний посібник для студентів. Умань : Видавничо поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с. URL: <http://chito.in.ua/navchalenij-posibnik-dlya-studentiv-dennoyi-ta-zaочноyi-formi.html>

4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ДУВС, 2020. 232 с.

5. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії : навчально-методичний посібник. Ч. 2. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 148 с.

6. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції : навч. посіб. / за ред Т. С. Яценко. Київ, 2008. 342 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/423691.pdf

7. Колпакчі О. С. Арттерапія. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.

8. Паркулаб О. Г. Основи психотерапії: навч.-метод. комплекс. Івано-Франківськ, 2007. 92 с. URL: <http://www.d-learn.pu.if.ua>

Семінарське заняття № 6

Тема: Використання арттехнік в практиці казкотерапії

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда з елементами практичної та аналітичної роботи

Методи: Бесіда, проблемно-аналітичне обговорення, діагностика знань, психологічне дослідження, аналіз казкових сюжетів і артпродуктів, індивідуальна та групова робота, рефлексія.

Мотивація навчання Формування професійної компетентності у використанні казкотерапії як методу психологічної допомоги з інтеграцією арттехнік; розвиток навичок символічного аналізу та побудови корекційних і терапевтичних казкових програм.

Мета: -ознайомитись з казкотерапією як напрямом арттерапевтичної практики; можливостями поєднання арттехнік із казковими методами; видами терапевтичних казок та сферами їх застосування; обмеженнями та етичними аспектами казкотерапевтичної роботи.

- знати: психологічні механізми впливу казки (ідентифікація, символізація, метафора, катарсис); функції арттехнік у структурі казкотерапевтичного процесу; вікові особливості використання казкотерапії з дітьми та підлітками; критерії ефективності казкотерапевтичної роботи.

- оволодіти: знаннями щодо інтеграції малювання, ліплення, драматизації у казкотерапію; уявленнями про діагностичний та

корекційний потенціал казкових арттехнік; принципами побудови безпечного казкотерапевтичного простору.

- **вміти:** добирати арттехніки відповідно до мети казкотерапевтичної роботи; аналізувати казкові сюжети та образи як носії психологічного змісту; створювати елементи терапевтичної казки з використанням арттехнік; формулювати психологічні висновки без надінтерпретації.

- **Актуалізація опорних знань:** запитання для виявлення рівня знань студентів із курсу психокорекції та психотерапії, патопсихології, арттерапевтичні підходи, проєктивні методи.

План.

1. Казкотерапія як метод арттерапевтичної практики
2. Мета та завдання використання арттехнік у казкотерапії
3. Основні арттехніки в казкотерапевтичній роботі: малювання казкових образів; ліплення персонажів; драматизація та рольова гра; створення казкового простору
4. Психологічні механізми впливу казки та арттехнік
5. Діагностичний потенціал казкових арттехнік
6. Особливості казкотерапії у роботі з дітьми та підлітками
7. Етичні межі та ризики інтерпретації казкових образів

Основні поняття теми: Казкотерапія, терапевтична казка, арттехніка, символ, метафора, ідентифікація, артпродукт, психологічна інтерпретація, корекційна робота.

Узагальнення вивченого: виконання практичних вправ, робота з тестами за темою, виконання казкотерапевтичної артвправи; аналіз створеного казкового продукту; обговорення терапевтичного та діагностичного потенціалу;

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. У чому полягає психологічний вплив казки як терапевтичного інструменту?
2. Які арттехніки найбільш ефективні у структурі казкотерапії та чому?
3. Як реалізується проєктивний механізм у казкотерапевтичних арттехніках?
4. У чому полягає діагностичний потенціал казкових образів?
5. Які вікові особливості необхідно враховувати при роботі з казкою?
6. Які типові помилки виникають під час інтерпретації казкових сюжетів?
7. Які етичні принципи є ключовими у практиці казкотерапії?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття; (7–10 слайдів) з аналізом казкотерапії в у контексті психологічної практики (без історичного огляду).

Література

1. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової, Т. Шейкіної. Випуск 5. Київ-Тернопіль : ЕЕАТА, 2018. 200 с.
2. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової. Випуск 6. Київ–Львів–Тернопіль : ЕЕАТА, 2019. 224 с.
3. Льченко І. С. Арттерапія: навчальний посібник для студентів. Умань : Видавничо поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с. URL: http://chito.in.ua/navchalenij-posibnik-dlya_studentiv-dennoyi-ta-zaочноyi-formi.html
4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ДУВС, 2020. 232 с.
5. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії : навчально-методичний посібник. Ч. 2. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 148 с.
6. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції : навч. посіб. / за ред Т. С. Яценко. Київ, 2008. 342 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/423691.pdf

7. Колпакчі О. С. Арттерапія. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.

8. Паркулаб О. Г. Основи психотерапії: навч.-метод. комплекс. Івано-Франківськ, 2007. 92 с. URL: <http://www.d-learn.pu.if.ua>

9. Ставицька О. Г., Технології казкотерапії у практиці психологічного консультування. Волинський національний університет імені Лесі Українки. Інститут соціальної та політичної психології АПН України. *Психологічні перспективи*. Луцьк 2012. Випуск 19. С. 228–236.

Семінарське заняття №7.

Тема: Арт-терапевтичний інструментарій. Графічні арт-техніки. Робота з папером.

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда з елементами практичної та аналітичної роботи.

Методи: Бесіда, проблемно-аналітичне обговорення, діагностика знань, психологічне дослідження, виконання графічних артвправ, аналіз артпродуктів, індивідуальна та групова робота, рефлексія.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення. Формування професійної готовності до свідомого та безпечного використання арт-терапевтичного інструментарію; розвиток навичок добору графічних арт-технік відповідно до мети психологічної роботи та особливостей клієнта.

Мета:

- *ознайомитись* з арт-терапевтичним інструментарієм та його функціональними можливостями; різновидами графічних арт-технік у психологічній практиці; специфікою роботи з папером як арт-терапевтичним матеріалом; межами та етичними аспектами використання графічних арт-технік.
- *знати:* психологічні механізми впливу графічної діяльності (проекція, символізація, тілесна регуляція); види графічних арт-технік та сфери їх застосування; вплив властивостей паперу на емоційний і поведінковий прояв клієнта; критерії добору матеріалів відповідно до віку та психологічного стану.
- *оволодіти:* знаннями щодо поєднання графічних арт-технік із іншими арт-терапевтичними методами; уявленнями про

діагностичний та корекційний потенціал роботи з папером; принципами організації безпечного арт-терапевтичного простору.

- *вміти*: підбирати графічні арт-техніки відповідно до психологічного запиту; використовувати різні види паперу як терапевтичний ресурс; аналізувати артпродукти з урахуванням процесу та результату діяльності; формулювати психологічні гіпотези без надінтерпретації.
-

Актуалізація опорних знань: запитання для виявлення рівня знань студентів із курсу загальної психології, поняття психологічної допомоги та психотерапії, диференціальної психології, соціальної психології, патопсихології, арттерапія як метод психологічної допомоги

План

1. Поняття арт-терапевтичного інструментарію
2. Графічні арт-техніки як засіб психологічної роботи
3. Папір як арт-терапевтичний матеріал: види та властивості
4. Основні графічні арт-техніки: лінійний малюнок, штрихування та пляма, мандала, колаж на паперовій основі, рваний папір
5. Психологічні механізми впливу графічних арт-технік
6. Діагностичні та корекційні можливості роботи з папером
7. Етичні межі та ризики у використанні графічних арт-технік

Основні поняття теми: Арт-терапевтичний інструментарій, графічні арт-техніки, папір як матеріал, проєкція, символізація, артпродукт, процесуальний аналіз, психологічна інтерпретація.

Узагальнення вивченого: виконання практичних вправ, робота з тестами за темою, виконання графічної арт-терапевтичної вправи; аналіз використаних матеріалів і технік; обговорення емоційних та поведінкових проявів;

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції

та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. У чому полягає специфіка арт-терапевтичного інструментарію?
2. Які психологічні механізми активізуються під час графічної діяльності?
3. Як властивості паперу впливають на терапевтичний процес?
4. У чому відмінність між процесуальним та результативним аналізом артпродукту?
5. Які графічні арт-техніки доцільні для роботи з тривожними клієнтами?
6. Які ризики виникають при некоректному використанні графічних арт-технік?
7. Які етичні принципи необхідно дотримуватися під час роботи з папером у арттерапії?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття; (7–10 слайдів) з аналізом графічних методів арттерапії у контексті психологічної практики (без історичного огляду).

Література

1. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тиунової, Т. Шейкіної. Випуск 5. Київ-Тернопіль : ЕЕАТА, 2018. 200 с.
2. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тиунової. Випуск 6. Київ–Львів–Тернопіль : ЕЕАТА, 2019. 224 с.
3. Ільченко І. С. Арттерапія : навчальний посібник для студентів. Умань : Видавничо поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с. URL: <http://chito.in.ua/navchalenij-posibnik-dlya-studentiv-dennoyi-ta-zaочноyi-formi.html>
4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ДУВС, 2020. 232 с.

5. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії : навчально-методичний посібник. Ч. 2. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 148 с.

6. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції : навч. посіб. / за ред Т. С. Яценко. Київ, 2008. 342 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/423691.pdf

7. Колпакчі О. С. Арттерапія. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.

8. Паркулаб О. Г. Основи психотерапії: навч.-метод. комплекс. Івано-Франківськ, 2007. 92 с. URL: <http://www.d-learn.pu.if.ua>

Семінарське заняття № 8

Тема. Арт-техніки роботи з піском, глиною та іншими пластичними матеріалами

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда з елементами практичного аналізу артпродуктів.

Методи: Бесіда, проблемно-аналітичне обговорення, діагностика знань, психологічне дослідження, виконання арт-технік із пластичними матеріалами, аналіз артпродуктів і процесу роботи, індивідуальна та групова робота, рефлексія.

Мотивація навчання: Формування професійної готовності до використання пластичних матеріалів як потужного арт-терапевтичного ресурсу; розвиток навичок безпечної емоційної регуляції та коректного аналізу невербальних проявів клієнта.

Мета: опрацювати тексти та познайомитися із поняттями пластичних матеріалів та різними видами інструментарію в роботі психолога та різноманітними техніками виконання; основними методиками та сферами їх застосування;

- ознайомитись із арт-техніками роботи з піском, глиною та іншими пластичними матеріалами; специфікою сенсорного та тілесного впливу пластичних матеріалів; можливостями застосування цих арт-технік у психодіагностиці та психокорекції;

- знати: психологічні механізми впливу роботи з піском і глиною (тілесна регуляція, катарсис, проєкція, символізація); види пластичних арт-технік та їх терапевтичні функції; особливості

реагування дітей, підлітків і дорослих на пластичні матеріали; показання та протипоказання до використання сенсорних арт-технік.

- оволодіти: знаннями щодо інтеграції роботи з пластичними матеріалами в арт-терапевтичний процес; уявленнями про діагностичний потенціал просторових і тілесних форм; принципами створення безпечного та контрольованого арт-терапевтичного середовища.

- вміти: добирати пластичні арт-техніки відповідно до психологічного запиту та стану клієнта; організовувати роботу з піском і глиною з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей; аналізувати артпродукти та процес взаємодії з матеріалом;

- **Актуалізація опорних знань:** запитання для виявлення рівня знань студентів із курсу загальної психології, психокорекції та психотерапії; рівень знань про проєктивні методи в психології, вікові особливості образотворчої діяльності, поняття психологічної діагностики.

План

1. Пластичні матеріали як арт-терапевтичний інструмент
2. Психологічні механізми впливу піску, глини та пластичних матеріалів
3. Пісочна арт-терапія: можливості та обмеження
4. Глинотерапія як форма тілесно-емоційної регуляції
5. Інші пластичні матеріали (пластилін, тісто, природні матеріали)
6. Діагностичний та корекційний потенціал пластичних арт-технік. Ризики, протипоказання та етичні межі роботи

Основні поняття теми: Пластичні арт-техніки, пісочна терапія, глинотерапія, тілесна регуляція, сенсорний досвід, артпродукт, процесуальний аналіз, психологічна інтерпретація.

Узагальнення вивченого: виконання практичних вправ, робота з тестами за темою, виконання арт-техніки з пластичним матеріалом.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. У чому полягає специфіка арт-технік роботи з пластичними матеріалами?
2. Які психологічні механізми активізуються під час роботи з піском і глиною?
3. Чим відрізняється процесуальний аналіз від аналізу артпродукту в глинотерапії?
4. Які показання та протипоказання існують для використання сенсорних арт-технік?
5. Як пластичні матеріали впливають на тілесну та емоційну регуляцію?
6. Які ризики виникають при роботі з піском і глиною у груповому форматі?
7. Які етичні принципи є ключовими у роботі з тілесно-орієнтованими арт-техніками?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття; (7–10 слайдів) з аналізом пластичних методів арттерапії у контексті психологічної практики (без історичного огляду).

Література

1. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової, Т. Шейкіної. Випуск 5. Київ-Тернопіль : ЕЕАТА, 2018.200 с.

2. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової. Випуск 6. Київ–Львів–Тернопіль : ЕЕАТА, 2019. 224 с.

3. Ільченко І. С. Арттерапія : навчальний посібник для студентів. Умань : Видавничо поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с. URL: <http://chito.in.ua/navchalenij-posibnik-dlya-studentiv-dennoyi-ta-zaochnoyi-formi.html>

4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ДУВС, 2020. 232 с.

5. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії : навчально-методичний посібник. Ч. 2. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 148 с.

6. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції : навч. посіб. / за ред Т. С. Яценко. Київ, 2008. 342 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/423691.pdf

7. Колпакчі О. С. Арттерапія. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.

8. Паркулаб О. Г. Основи психотерапії: навч.-метод. комплекс. Івано-Франківськ, 2007. 92 с. URL: <http://www.d-learn.pu.if.ua>

Семінарське заняття № 9

Тема. Арт-техніки роботи з природними та синтетичними матеріалами

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда з елементами практичного аналізу артпродуктів.

Методи: Бесіда, проблемно-аналітичне обговорення, діагностика знань, психологічне дослідження, виконання арт-технік із синтетичними матеріалами, аналіз артпродуктів і процесу роботи, індивідуальна та групова робота, рефлексія.

Мотивація навчання: Формування професійної готовності до використання різноманітних матеріалів як арт-терапевтичного ресурсу; розвиток екологічного мислення, сенсорної чутливості та навичок коректного аналізу символічного змісту матеріалу.

Мета: опрацювати тексти та познайомитися із видами синтетичних матеріалів та різними видами інструментарію в роботі психолога та різноманітними техніками виконання; основними методиками та сферами їх застосування;

- ознайомитись із арт-техніками роботи з природними та синтетичними матеріалами; психологічними особливостями взаємодії клієнта з різними видами матеріалів; можливостями використання цих арт-технік у психодіагностиці та психокорекції; етичними та безпековими аспектами роботи з матеріалами.

- знати: психологічні механізми впливу природних і синтетичних матеріалів (проекція, сенсорна регуляція, символізація);

класифікацію матеріалів за терапевтичним впливом; вікові та індивідуальні особливості використання різних матеріалів; показання та обмеження застосування арт-технік із матеріалами.

- оволодіти: знаннями щодо інтеграції природних і синтетичних матеріалів в арт-терапевтичний процес; уявленнями про діагностичний потенціал вибору матеріалу клієнтом; принципами створення безпечного, екологічного арт-терапевтичного середовища.

- вміти: добирати матеріали відповідно до психологічного запиту та стану клієнта; організовувати арт-терапевтичну роботу з різними матеріалами; аналізувати артпродукт і процес взаємодії з матеріалом; формулювати психологічні гіпотези без інтерпретації.

- **Актуалізація опорних знань:** запитання для виявлення рівня знань студентів із курсу загальної психології, психокорекції та психотерапії; рівень знань про проєктивні методи в психології, вікові особливості образотворчої діяльності, поняття психологічної діагностики.

План

1. Матеріал як арт-терапевтичний інструмент
2. Природні матеріали в арттерапії (пісок, каміння, листя, дерево тощо)
3. Синтетичні матеріали в арттерапевтичній практиці
4. Порівняльна характеристика природних і синтетичних матеріалів
5. Психологічні механізми впливу різних матеріалів
6. Діагностичний та корекційний потенціал арттехнік Етичні, безпекові та екологічні аспекти роботи

Основні поняття теми. Природні матеріали, синтетичні матеріали, арт-техніки, сенсорний досвід, проєкція, символізація, артпродукт, процесуальний аналіз, психологічна інтерпретація.

Узагальнення вивченого: □ виконання арт-техніки з різними матеріалами; аналіз вибору матеріалу та способу взаємодії з ним; обговорення терапевтичного та діагностичного ефекту;

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції

та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. У чому полягає психологічна роль матеріалу в арт-терапії?
2. Як вибір матеріалу відображає внутрішній стан клієнта?
3. Чим відрізняється терапевтичний вплив природних і синтетичних матеріалів?
4. Які психологічні механізми активізуються під час роботи з матеріалами?
5. Які ризики та обмеження існують при використанні синтетичних матеріалів?
6. Як матеріал впливає на процесуальний та результативний аналіз артпродукту?
7. Які етичні та екологічні принципи необхідно дотримуватися у роботі з матеріалами?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття; (7–10 слайдів) з аналізом пластичних методів арттерапії у контексті психологічної практики (без історичного огляду).

Література

1. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тиунової, Т. Шейкіної. Випуск 5. Київ-Тернопіль : ЕЕАТА, 2018. 200 с.
2. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тиунової. Випуск 6. Київ–Львів–Тернопіль : ЕЕАТА, 2019. 224 с.
3. Ільченко І. С. Арттерапія : навчальний посібник для студентів. Умань: Видавничо поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с. URL: <http://chito.in.ua/navchalenij-posibnik-dlya-studentiv-dennoyi-ta-zaочноyi-formi.html>
4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ДУВС, 2020. 232 с.

5. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії : навчально-методичний посібник. Ч. 2. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 148 с.

6. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції : навч. посіб. / за ред Т. С. Яценко. Київ, 2008. 342 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/423691.pdf

7. Колпакчі О. С. Арттерапія. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.

8. Паркулаб О. Г. Основи психотерапії : навч.-метод. комплекс. Івано-Франківськ, 2007. 92 с. <http://www.d-learn.pu.if.ua>

Семінарське заняття № 10

Тема. Лялькотерапія як метод арттерапії

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда з елементами практичної, проєктивної та аналітичної роботи та практичного аналізу артпродуктів.

Методи: Бесіда, проблемно-аналітичне обговорення, діагностика знань, психологічне дослідження, виготовлення та використання ляльок у арттерапевтичних вправах, аналіз артпродуктів і рольової взаємодії, індивідуальна та групова робота, рефлексія.

Мотивація навчання: Формування професійної готовності до використання ляльки як символічного посередника у психологічній роботі; розвиток навичок безпечного опрацювання емоційних переживань, міжособистісних конфліктів та внутрішніх ролей клієнта.

Мета: опрацювати тексти та познайомитися із методом лялькотерапії та різними видами інструментарію в роботі психолога й різноманітними техніками виконання; основними методиками та сферами їх застосування;

- ознайомитись із лялькотерапією як специфічним напрямом арттерапії; видами ляльок та можливостями їх використання у психотерапевтичному процесі; діагностичним і корекційним потенціалом лялькотерапії; етичними та безпековими аспектами роботи з ляльками.

- знати: психологічні механізми лялькотерапії (проекція, ідентифікація, символізація, рольова дистанція); функції ляльки в

арттерапевтичному процесі; вікові особливості застосування лялькотерапії (діти, підлітки, дорослі); показання та обмеження використання лялькотерапії.

- оволодіти: знаннями щодо інтеграції лялькотерапії з іншими арттерапевтичними методами; уявленнями про аналіз символічного змісту лялькового образу; принципами організації безпечного та структурованого терапевтичного простору.

- вміти: добирати вид ляльки відповідно до психологічного запиту; організовувати арттерапевтичні вправи з використанням ляльок; аналізувати артпродукт і рольову взаємодію клієнта з лялькою; формулювати психологічні гіпотези без надінтерпретації.

- **Актуалізація опорних знань:** запитання для вияснення рівня знань студентів із курсу загальної психології, психокорекції та психотерапії; рівень знань про проєктивні методи в психології, вікові особливості образотворчої діяльності, поняття психологічної діагностики.

План

1. Лялькотерапія в системі арттерапевтичних методів
2. Лялька як символічний та проєктивний об'єкт
3. Види ляльок у лялькотерапії (ігрові, авторські, народні, метафоричні)
4. Психологічні механізми впливу лялькотерапії
5. Діагностичні можливості лялькотерапії
6. Корекційний і терапевтичний потенціал методу
7. Етичні межі, ризики та протипоказання.

Основні поняття теми. Лялькотерапія, лялька як символ, проєкція, ідентифікація, рольова дистанція, артпродукт, психологічна інтерпретація, корекційна робота..

Узагальнення вивченого: виконання лялькотерапевтичної вправи; аналіз процесу взаємодії з лялькою; обговорення діагностичного терапевтичного ефекту; професійна рефлексія.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції

та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. У чому полягає специфіка лялькотерапії як арттерапевтичного методу?
2. Які психологічні механізми лежать в основі лялькотерапії?
3. Як вибір і створення ляльки відображає внутрішній стан клієнта?
4. У чому полягає діагностичний потенціал лялькотерапії?
5. Які особливості застосування лялькотерапії у різних вікових групах?
6. Які ризики та обмеження існують при використанні лялькотерапії?
7. Які етичні принципи є ключовими у роботі з ляльками?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття; (7–10 слайдів) з аналізом пластичних методів арттерапії у контексті психологічної практики (без історичного огляду).

Література

1. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової, Т. Шейкіної. Випуск 5. Київ-Тернопіль : ЕЕАТА, 2018. 200 с.
2. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової. Випуск 6. Київ–Львів–Тернопіль : ЕЕАТА, 2019. 224 с.
3. Ільченко І. С. Арттерапія : навчальний посібник для студентів. Умань: Видавничо поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с. URL: <http://chito.in.ua/navchalenij-posibnik-dlya-studentiv-dennoyi-ta-zaochnoyi-formi.html>
4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ДУВС, 2020. 232 с.
5. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії : навчально-методичний посібник. Ч. 2. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 148 с.

6. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції : навч. посіб. / за ред Т. С. Яценко. Київ, 2008. 342 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/423691.pdf

7. Колпакчі О. С. Арттерапія. Київ. Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.

8. Паркулаб О. Г. Основи психотерапії: навч.-метод. комплекс. Івано-Франківськ, 2007. 92 с. URL: <http://www.d-learn.pu.if.ua>

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Написати психологічне есе «Сенс творчості у психології»	5	7
2	Законспектувати культурно-наукові передумови виникнення арттерапії	4	7
3	Відобразити схематично особливості проведення вправ з кольорами	3	7
4	Практично продемонструвати види роботи з папером	4	7
5	Опрацювати додаткову літературу про принципи пісочної терапії	3	5
6	Презентувати особливості психодіагностики в пісочниці (індивідуальна та групова форми)	4	7
7	Презентація «Проективна психодіагностика в пісочниці (індивідуальна та групова форми)»	4	7
8	Провести психокорекційні заняття в пісочниці (індивідуальна та групова форми)	5	7
9	Опрацювати додаткову літературу про принципи роботи з глиною	3	5
10	Арттехніки роботи з природними та синтетичними матеріалами (практична представлення)	5	5
11	Практично продемонструвати створення колажів у арттерапевтичній роботі	5	5
12	Конспект заняття «Арттехніки у психокорекційній роботі з емоційною сферою	5	7

	особистості в поєднанні з музикою і звуками, використанням театральних елементів»		
13	Практично продемонструвати створення колажів у арттерапевтичній роботі	4	4
	Разом	54	80

Метою самостійної роботи є формування у студентів навичок і вмінь працювати з літературою, здатності визначити свою позицію й аргументовано її обґрунтувати її, віднаходити стрижневі аспекти проблем, що потребують вирішення.

Предметом самостійної роботи студентів є вивчення ними окремих тем указаної навчальної дисципліни, підготовка презентацій тощо. Також самостійна робота студентів включає опрацювання наукових праць з окремих проблем сучасної психології.

Самостійна робота організовується у такій послідовності:

- попереднє вивчення навчальної програми з дисципліни;
- ознайомлення з літературою лекції;
- слухання лекції, складання лекційного конспекту з подальшим його доопрацюванням;
- вивчення і аналіз рекомендованої літератури і виконання контрольних завдань;
- з'ясування питань, які виникли під час вивчення матеріалу, консультації у викладача.

Основні теми навчальної дисципліни, що потребують самостійного опрацювання:

1. Сенс творчості у психології.
2. Культурно-наукові арттерапії. передумови виникнення
3. Особливості проведення вправ з кольорами.
4. Принципи роботи з папером. Види роботи з папером.
5. Принципи пісочної терапії.
6. Проективна психодіагностика в пісочниці (індивідуальна та групова форми).
7. Психокорекція в пісочниці (індивідуальна та групова форми).
8. Принципи роботи з глиною.
9. Арттехніки роботи з природними та синтетичними матеріалами.
10. Арттерапевтична робота з тканиною.
11. Створення колажів у арттерапевтичній роботі.
12. Арттехніки у психокорекційній роботі з емоційною сферою особистості.

13. Робота з арттехніками в поєднанні з музикою і звуками.
14. Використання театральних елементів в арттехніках/
15. Лялькотерапія як вид арттерапії.

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни «Арттерапія» є складання письмового звіту, есе за темами, вказаними в п.6.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у дні та години, визначені кафедрою для консультацій студентів у конкретного викладача.

7. Види самостійної роботи

1. Захист звіту про самостійну роботу.
2. Конспектування першоджерел.
3. Презентація наукового фільму.
4. Написання наукової статті.
5. Підготовка до виступу на студентську конференцію.
6. Участь в олімпіаді з психології.
7. Виконання завдань практичних робіт.

Індивідуальні науково-дослідні завдання

Індивідуально-науково дослідне завдання (ІНДЗ) як вид самостійної роботи передбачає залучення здобувачів вищої освіти до наукових досліджень. Фактично виконання таких завдань в процесі засвоєння навчальної дисципліни «Арттерапія» дозволяє їм приступити до опанування методикою наукових досліджень. У галузі практичної психології.

Для оформлення ІНДЗ план до теми здобувач складає самостійно, відповідно в такий же спосіб займається пошуком наукової літератури. Індивідуальні консультації з викладачем сприятимуть виконанню ІНДЗ, спрямовуючи його в позитивне русло.

Важливою складовою підсумкового результату ІНДЗ є правильне оформлення бібліографічних посилань як по тексту роботи, так і в прикінцевому списку використаних джерел з теми (відповідно до бібліографічного опису з урахуванням Національного ДСТУ8302: 2015). стандарту України

Набуття студентами навичок наукових досліджень під час виконання ІНДЗ сприятиме подальшому конструктивному написанню курсової чи у підсумку кваліфікаційної роботи.

Підготовка і захист ІНДЗ на запропоновані теми:

1. Скласти конспект арттерапевтичного заняття з інтегрованим поєднанням різних видів арттехнік.
2. Скласти терапевтичну казку, відповідно до вимог.
3. Розказати улюблену казку, проаналізувати її, переказати від імені улюбленого героя.

8. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в тестовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (3 рівня складності, загальною кількістю понад 500 тестів). Модульний контроль проводиться в навчально-науковому центрі незалежного оцінювання НУВГП.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з семінарських занять – на основі перевірки конспектів та виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Завдання до семінарського заняття (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, психолого-педагогічні дослідження та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Питання до модульного контролю

- 1.Поняття арт-терапії в психологічній науці.
- 2.Історія розвитку арт-технік.
- 3.Переваги арт-технік в порівнянні з вербальними формами психокорекційної роботи.
- 4.Основні фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії.
- 5.Особливості етапу формування психокорекційних відносин і початку творчої діяльності.
- 6.Особливості етапу зміцнення і розвитку психокорекційних відносин і продуктивної творчої діяльності.
- 7.Завершальний етап (термінація) в роботі з арт-техніками.
- 8.Обговорення з клієнтами цілей, характеру і умов роботи із застосуванням арт-технік.
- 9.Види індивідуальної психокорекційної роботи.
- 10.Особливості групових арт-технік.
- 11.Внутрішньогрупові комунікативні процеси і відносини в групі, яка працює з арт-техніками.
- 12.Етапи групової роботи із застосуванням арт-технік.
- 13.Форми групової роботи із застосуванням арт-технік.
- 14.Використання формалізованого бланку в арт-корекційній роботі.
- 15.Використання розгорнутого опису за схемою в груповій арт-корекційній роботі.
- 16.Хронограма групової роботи з арт-техніками.
- 17.Методи оцінки психокорекційного впливу арт-технік.
- 18.Арт-техніки в роботі з дітьми, що мають когнітивні, поведінкові та емоційні розлади.

19. Арт-техніки в роботі з дітьми, що мають фізичні вади.
20. Психоаналітичний підхід в арт-техніках.
21. Принципи використання психомалюнків в арт-терапії.
22. Специфіка використання психомалюнків в роботі з дітьми.
23. Особливості проведення вправ з кольорами.
24. Техніка каракуль і плям.
25. Техніки інтуїтивного малювання..
26. Принципи роботи з папером. Види роботи з папером.
27. Принципи пісочної терапії.
28. Проективна психодіагностика в пісочниці (індивідуальна та групова форми).
29. Психокорекція в пісочниці (індивідуальна та групова форми).
30. Психопрофілактика, розвиток і навчання в пісочниці.
31. Принципи роботи з глиною.
32. Арт-техніки роботи з природними та синтетичними матеріалами.
33. Арт-терапевтична робота з тканиною.
34. Створення колажів у арт-терапевтичній роботі.
35. Арт-техніки у формуванні практичних навичок у пізнанні оточуючого світу.
36. Арт-техніки у розкритті „Я-образу”.
37. Арт-техніки у пізнанні життєвої перспективи особистості.
38. Арт-техніки у психокорекційній роботі з конфліктами.
39. Арт-техніки у психокорекційній роботі з емоційною сферою особистості.
40. Арт-техніки у парній роботі.
41. Арт-терапевтичні вправи для групової роботи.
42. Робота з арт-техніками в поєднанні з музикою і звуками.
43. Використання театральних елементів в арт-техніках.
44. Використання арт-технік в практиці казкотерапії.

10. Рекомендована література

Основна:

1. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової, Т. Шейкіної. Випуск 5. Київ-Тернопіль : ЕЕАТА, 2018. 200 с.
2. Арттерапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової. Випуск 6. Київ-Львів-Тернопіль : ЕЕАТА, 2019. 224 с.
3. Ільченко І. С. Арттерапія: навчальний посібник для студентів. Умань : Видавничо поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с.
<http://chito.in.ua/navchalenij-posibnik-dlya-studentiv-dennoyi-ta-zaochnoyi-formi.html>
4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії : навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ДУВС, 2020. 232 с.
5. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії : навчально-методичний посібник. Ч. 2. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 148 с.
6. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції : навч. посіб. / за ред Т. С. Яценко. Київ, 2008. 342 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/423691.pdf
7. Колпакчі О. С. Арттерапія. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.
8. Паркулаб О. Г. Основи психотерапії: навч.-метод. комплекс. Івано-Франківськ, 2007. 92 с. URL: <http://www.d-learn.pu.if.ua>
9. Магдисюк Л. І. Казкотерапія в психологічному консультуванні дітей та дорослих : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III–IV рівнів акредитації / Людмила Іванівна Магдисюк, Раїса Петрівна Федоренко, Марія Іванівна Замелюк. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 152 с.
10. Казкотерапія як один із методів практичної діяльності психолога: Методичний посібник із дисципліни «Практика психологічного впливу в клінічній психології» для студентів психологічного факультету денної форми навчання спеціальності 6.030102 – психологія, 6.030103 – практична психологія / Герман Н. І.,

Горобець Т. В. Черкаси : Вид. від. Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, 2015. 142 с.

Додаткова література

1. Вознесенська О. Л. Ресурси арттерапії на допомогу вимушеним переселенцям. Практичний посібник для тренерів. К. : Human Rights Foundation, 2018. 50 с. URL: <http://uhrf.org/download/27.pdf>
2. Мушкевич М. І. Основи психотерапії : навч. посіб / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна ; за ред. М. І. Мушкевич. Вид. 3-тє. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с.
3. Психотерапевтичний практикум. Класичний психоаналіз / ред.-упоряд. З. С. Карпенко. Івано-Франківськ : Гостинець, 2004. Вип. 1. 60 с.
4. Ставицька О. Г., Технології казкотерапії у практиці психологічного консультування / Волинський національний університет імені Лесі Українки. Інститут соціальної та політичної психології АПН України. *Психологічні перспективи*. Луцьк 2012. Випуск 19. С. 228–236.
5. Ставицька О. Г., Психологічні особливості візуального контакту в процесі міжособистісної взаємодії. *Психолінгвістика: зб. наук. праць ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди»*. Переяслав-Хмельницький : ПП «СКД», 2009. Вип.4. С. 98–105.
6. Ставицька О. Г., Функціональні особливості використання методів арт-терапії у роботі психолога з дітьми та підлітками. *Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації*. № 2. 2011 р. Український науковий журнал. С. 213–217.
7. Berry J.W. Immigration, Acculturation and Adaptation. *Applied Psychology*. 46. P. 5–68.
8. Paolino T. J. Psychoanalytic psychotherapy theory, technique, therapeutic relationship and treatability. New York : Brunner/Mazel, 1981.
9. Tajfel H., Turner J. An integrative theory of intergroup conflict. *The social psychology of intergroup relations* / Eds. W. Austin, S. Worchel. Monterey, CA: Brooks. Cole, 1979. P. 33–47.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, вул. О.Борисенка, 6). URL: <http://www.lib.rv.ua/>
3. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44). URL: <http://cbs.rv.ua/>
4. Наукова бібліотека НУБГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>
[http://nuwm.edu.ua/MySQL/page lib.php](http://nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php)
5. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <https://osvita.ua/>
6. Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
7. Наукометричні бази НУБГП. URL: <https://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/naukometrychni-bazy>
8. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44). URL: <http://www.cbc.rv.ua>
9. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія». URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/64410/